

ПЛАН МАРШАЛЛА ДЛЯ УКРАЇНИ: НОТАТКИ ІЗ ЗАСІДАННЯ «КРУГЛОГО СТОЛУ»

25 вересня 2014 р. в актовому залі ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» відбулося спільне з Національним інститутом стратегічних досліджень (НІСД) при Президентові України засідання «круглого столу» «План Маршалла: досвід та уроки для України». Він зібрав широке коло учасників – у просторому приміщенні практично не було вільних місць. Як зазначив у вступному слові директор ІЕП академік В. Геєць, що «круглий стіл» – важливий захід, який передує запланованій на листопад конференції міжнародних донорів з питань надання допомоги Україні. До цього моменту український Уряд та його голова А. Яценюк, а також наукова спільнота мають відрефлексувати та обговорити наявний досвід і практику надання міжнародної допомоги для відбудови країнам, що зазнали втрат і руйнувань внаслідок війн, і вийти до донорів з чітким планом та обґрунтованими пропозиціями стосовно того, в яких сферах і як допомога найбільше необхідна Україні.

Найвідомішим «брендом» програми міжнародної допомоги для стабілізації післявоєнної ситуації та відбудови країн для подальшого швидкого економічного зростання є План Маршалла – програма повоевненої відбудови і розвитку Європи після Другої світової війни. Її суті, а також можливості використання історичного досвіду для сучасної України і був присвячений «круглий стіл».

Другим доповідачем після В. Гейця мав стати директор НІСД В. Горбулін. На жаль, через об'єктивні обставини він не зміг взяти участь в обговоренні, натомість з доповіддю виступив його заступник – член-кореспондент НАНУ О.С. Власюк. Він окреслив найважливіші політичні виміри Плану Маршалла і їх значення для сучасної України.

З розгорнутими доповідями виступили доктори економічних наук, професори О. Шаров і А. Даниленко.

Професор О. Шаров подав історію Плану Маршалла як програми американської допомоги країнам післявоєнної Європи 1947–1951 рр., внаслідок якої західноєвропейські країни швидко відновились і продемонстрували високі темпи економічного зростання протягом наступних двох десятиліть. У сучасних цінах на реалізацію Плану Маршалла було залучено 170 млрд дол. Найкращі результати економічного зростання спостерігалися в країнах, які мали власні плани відновлення (наприклад, у Німеччині), а також у тих, які йшли на лібералізацію економічного середовища.

Професор А. Даниленко виступив з доповіддю про розвиток механізмів державного регулювання економічного розвитку. Попри поширену думку, що відбудова української економіки має бути складовою її наближення до стандартів Європейського Союзу, доповідач звернувся до досвіду економічного зростання Китаю та В'єтнаму.

Вельми цікаву і змістовну доповідь представила співробітниця інституту, доктор економічних наук Т.П. Богдан. Стисло, але дуже інформативно і з чіткими висновками вона продемонструвала, що сильні сторони Програми Маршалла полягали передусім у переважно грантовій, а не кредитній (як у сьгоднішній Україні) підтримці закупки нових засобів виробництва для галузей економіки, які генерують економічне зростання.

Цікаві доповіді ряду співробітників ІЕП були присвячені можливостям залучення міжнародної допомоги для стабілізації та перебудови зростаючих галузей промисловості, транспорту, сільського господарства. Винеслися на обговорення доповіді щодо стратегічного вибору, який зараз постав перед державою щодо підтримки та реформування енергетичного і комунального секторів економіки.

На засіданні також виступив координатор з питань допомоги представник посольства США в Україні Кліффорд Бонд. У своїй промові він сказав, що не буде описувати історичні

нюанси Плану Маршалла, натомість зосередиться на тому, чи потрібне щось подібне для поточної української ситуації. На його думку, зараз Україна не потребує громіздкої програми зовнішньої державної допомоги, натомість має зосередитись на резервах внутрішнього реформування, які слабко використовуються.

У рамках обговорення один із доповідачів підкреслив, що План Маршалла не може розглядатись ізольовано від політичних програм того часу, зокрема тому, що він є продовженням славнозвісної доктрини Дж. Кеннана.

У завершальній частині засідання «круглого столу» виступили «практики», які зазначили, що Україна не потребує створення нових органів або структур з економічного розвитку, натомість вона має повніше скористатися тими програмами та ресурсами, які вже пропонуються за існуючими програмами міжнародної допомоги з боку Світового банку, МВФ, ЄБРР та інших структур, використовувати зі стимулюючою метою Укрексімбанк, а також уже існуючі досвід і рекомендації знаних спеціалістів.

Наприкінці засідання академік В. Геєць зазначив, що матеріали «круглого столу» публікуватимуться у «Віснику Інституту економіки та прогнозування». Отже з ними зможуть ознайомитися всі бажаючі.

Більше деталей щодо учасників «круглого столу», а також фотографії з цього заходу можна знайти за посиланням: <http://www.nas.gov.ua/UA/news/Pages/contents.aspx?ffn1=ID&fft1=Eq&ffv1=1949>; <http://ief.org.ua/?p=4203>.

І.О. Тітар,

*канд. соціол. наук, науковий співробітник відділу
моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»*